

KOMENTÁR

15. marca 2023

Hrozí krach bankového systému?

V minulom týždni skrachovali v USA dve veľké banky, kalifornská Silicon Valley Bank a newyorská Signature Bank. Mnohí majú strach z dopadov týchto bankrotov na americký či dokonca európsky bankový systém, či sa náhodou neopakuje situácia z čias hypotekárnej krízy, ktorú máme v čerstvej pamäti a ktorá skončila Veľkou depresiou.

Na jednej strane treba uznať, že situácia nie je jednoduchá.

Komerčné banky čelili za posledné roky bezprecedentnej situácii. Ešte nikdy v histórii moderného bankovníctva sa nestalo, aby v priebehu niekoľkých rokov bolo obdobie extrémne uvoľnenej menovej politiky s ultranízskymi úrokovými sadzbami a masívnym kvantitatívnym uvoľňovaním (2020 a 2021) vystriedané obdobím extrémne prísnej menovej politiky s prudkým nárastom sadziieb a kvantitatívnym uťahovaním (2022 a 2023). Takéto prudké zmeny zákonite vytvárajú nerovnováhy, na ktoré mnohé manažmenty bánk neboli a nie sú pripravené.

Už samotné zvýšenie úrokových sadziieb znižuje ceny cenných papierov v bankových portfóliách a v určitých prípadoch zvyšuje požiadavky na dodatočný kapitál. A to pritom, zdá sa, ešte stále nie sme na konci cyklu zvyšovania úrokových sadziieb. Nie je vylúčené, že v týchto chvíľach existujú ďalší významní kandidáti na bankrot, len o tom ešte nevieme.

Problém je vypuklejší o to, že nie všetky významné banky, ktoré by mohli skrachovať, sú pod sprísneným dohľadom. Tak napríklad v roku 2010 sa v USA pod vplyvom hypotekárnej krízy sprísnila požiadavka na obozretné podnikanie v bankovníctve (Dodd - Franc Act), ale v roku 2018 vtedajší prezident Donald Trump podpísal nový zákon (Economic Growth, Regulatory Relief and Consumer Protection Act), ktorý vo viacerých oblastiach zmiernil požiadavky na podnikanie hlavne regionálnych bánk, okrem iného zvýšil hranicu prísnejšieho dohľadu z minimálne 50

mld. USD bilančnej sumy na minimálne 250 mld. bil. USD.

Aktuálne tak prísnemu bankovému dohľadu v USA podlieha 12 bánk s bilančnou sumou nad 250 mld. USD plus Morgan Stanley, ktorá síce s majetkom 210 mld. USD nespĺňa hranicu, ale je zaradená v zozname globálne dôležitých bánk sveta.

Podľa predchádzajúcej prísnejšej právnej úpravy by to dnes bolo ďalších 24 bánk s majetkom nad 50 mld. USD (spolu 37 bánk), vrátane skrachovaných SVB (majetok 209 mld. USD) a Signature Bank (110 mld. USD). Ďalších kandidátov na „mediálnu pozornosť“ možno hľadať najmä v tomto zozname 24 bánk.

Na druhej strane ale existuje množstvo dôvodov myslieť si, že tentoraz to nebude také horúce.

Tak najprv – aktuálne obdobie kumulovania nerovnováh bolo krátke, oveľa kratšie pred hypotekárnou krízou. Hypotekárna bublina (rozumej podiel hypotekárnych úverov na HDP) rástla takmer nepretržite od roku 1984 až do roku 2008, čiže 24 rokov. Teraz to bolo len pár rokov od roku 2020. Zároveň, ekonomický rast sa síce spomaľuje, ale o recesii zatiaľ nie je reč a už vôbec nie o takej ako bola v rokoch 2008 – 2010.

A predovšetkým, SVB ani Signature Bank nie sú štandardnými retailovými bankami s diverzifikovaným portfóliom služieb. SVB je najmä kalifornská banka založená v roku 1983, ktorá sa zameriavala na technologický sektor. Dlhé roky postupne rástla, dokonca aj prasknutie dotcom bubliny na začiatku milénia prežila bez toho, aby sa dostala v nejakom roku do straty. V roku 2011 sa na jej čelo dostal Greg Becker, ktorý okrem iného loboval za oslabenie bankovej regulácie v USA.

V roku 2020 počas koronakrízy FED (a aj iné centrálné banky) mohutne stimulovali, na trh sa dostalo veľa lacných peňazí. Investori hľadali pre ne útočisko a technologické startupy sa zdali ako najschodnejšia

cesta k ziskom. Pretlak peňazí bol však priveľký a začali sa kopíť na vkladových účtoch SVB.

Kým na konci roka 2019 banka držala na svojich účtoch vklady za 62 mld. USD (rozumej od roku 1983 postupne rástli z 0 na 62 mld. USD), v roku 2020 to bolo už 102 mld. a v roku 2021 už 189 mld. USD. Aj keď za časť nárastov boli zodpovedné akvizície, vkladov boli priveľa a banka ich začala investovať do síce bezpečných ale na druhej strane nízko úročených amerických štátnych dlhopisov. A keďže krátkodobé dlhopisy neniesli takmer žiaden úrok, SVB investovala do dlhodobých, kde bol aspoň aký – taký úrok.

Na jednej strane mala teda krátke vklady (technologickí investori chceli mať svoje peniaze k dispozícii hneď, aby boli pripravené na investičnú príležitosť), na druhej strane boli tieto klientske peniaze investované do dlhodobých cenných papierov.

V roku 2022 sa začali v USA a aj inde zvyšovať úrokové sadzby a technologický sektor bol pod tlakom. Investori začali postupne svoje vklady v SVB znižovať, a tak kým na konci roku 2021 bol objem vkladov na úrovni 189 mld., v roku 2022 už len 173 mld. USD. Banka musela nútene predávať dlhopisy, aby výbery pokryla a keďže sa výnosy amerických dlhopisov zvýšili a ich cena sa znížila, SVB sa dostávala do straty.

Keď 8. marca 2023 banka túto stratu zverejnila a zároveň oznámila vydanie nových akcií, aby pokryla stratu, nasledujúci deň, vo štvrtok, trh na popud jedného z vkladateľov zachvátila panika a investori začali hromadne vyberať svoje vklady. To samozrejme žiadna banka nemôže vydržať.

Do nemilosti sa dostala aj o polovicu menšia newyorská banka Signature Bank a investori tam začali hromadne vyberať peniaze a presúvať do väčších bánk. SB tiež nie je štandardnou bankou, ale vo veľkej miere sa venuje klientom, ktorí mohutne investujú do kryptomien. Je ale stále dosť veľkou bankou.

Bankrot bánk nie je v USA ojedinelý, napríklad len v rokoch 2019 a 2020 skrachovalo osem bánk. V prípade bankrotu klienti v USA dostanú z tamojšieho fondu ochrany vkladov (FDIC = Federal

Deposit Insurance Corporation) svoj vklad v maximálnej výške 250 tis. USD.

SVB aj SB boli ale príliš veľké, aj samotné vklady boli príliš veľké a hrozilo, že sa nákaza rozleje po celom bankovom sektore. A tak sa do riešenia problému pustila centrálna banka, ale i ministerka financií Janet Yellen a samotný prezident Joe Biden.

V nedeľu 12. marca americká centrálna banka oznámila spustenie nového programu BTFP (Bank Term Funding Program), pomocou ktorého si budú môcť banky požičať peniaze na vyplatenie vkladov tak, že do zábezpeky dajú dlhopisy, ktoré majú, ale nie v nižšej trhovej hodnote, ale vo vyššej nominálnej hodnote. Síce za trhovú sadzbu jednoročného swapu + 0.1 percentuálneho bodu, čo je teraz spolu okolo 4.9 %, ale bez poplatku.

Ak by sa teda útok vkladateľov na SVB konal dnes, SVB by nemusela predávať dlhopisy so stratou, ale dala by ich v nominálnej (pôvodnej, vyššej) hodnote ako zábezpeku na pôžičku FEDu a z tých peňazí by kryla výbery vkladov. Banka by prežila bez ujmy a vkladatelia by sa dostali k 100 % svojich vkladov.

Toto je kľúčový krok, ktorý vlastne odstránil problém úrokového rizika, kvôli ktorému SVB skrachovala a zároveň upokojil vkladateľov. V podstate zachránil globálny bankový systém pred okamžitým kolapsom.

Celkovo sú dnes banky oveľa stráženejšie ako pred hypotekárnou krízou. Zvýšili sa požiadavky na dozor, na kapitál, tie najväčšie banky podliehajú prísnej regulácii. V USA je to 12 najväčších bánk s majetkom nad 250 mld. USD plus Morgan Stanley, ECB priamo dozoruje 110 bánk, ktoré držia 80% bankových aktív v eurozóne. Sú to banky, ktoré majú majetok nad 30 mld. EUR alebo sú v rámci krajiny dôležité (prinajmenšom prvé tri najväčšie banky v každej krajine) alebo ide aj o menšie banky s majetkom od 5 do 30 mld. EUR, ale aspoň 20 % majetku majú v zahraničí. Alebo ide o banky, ktorí využili v minulosti pomoc európskych stabilizačných programov.

Ďalej, bazilejská Banka pre medzinárodné zúčtovanie každý rok zostavuje zoznam bánk, ktoré sú globálne systémovo dôležité a teda sú v podstate

nebankrotovateľné. Je ich 30 a sú odstupňované podľa dôležitosti do štyroch pásem.

Podľa toho je najdôležitejšou bankou sveta americká J.P. Morgan.

V druhom pásme je podľa abecedy Bank of America, Citigroup a HSBC.

V treťom Bank of China, Barclays, BNP Paribas, Deutsche Bank, Goldman Sachs, Industrial and Commercial Bank of China a Mitsubishi UFJ.

Vo štvrtom pásme sa nachádza Agricultural Bank of China, Bank of New York Mellon, China Construction Bank, Crédit Suisse (ktorá je dnes v problémoch), Groupe BPCE, Groupe Crédit Agricole, ING, Mizuho

FG, Morgan Stanley, Royal Bank of Canada, Santander, Société Générale, Standard Chartered, State Street, Sumimoto Mitsui, Toronto Dominion, UBS, UniCredit a Wells Fargo.

Dnes sme už teda v posudzovaní rizika pádu veľkej banky ďalej než počas hypotekárnej krízy. Zároveň vieme, čo by nekontrolovaný pád veľkej banky mohol spôsobiť. Dnes by sa žiaden Lehman Brothers nekonal.

Je pravda, že aktuálne prostredie je pre banky veľmi komplikované. Avšak uvažovať o krachu svetového bankového systému je bezpredmetné.

Richard Tóth
hlavný ekonóm

Kontakt: Richard Tóth, Hlavný ekonóm. Tel. +421 2 3226 6531. Fax: +421 2 3226 6910. E-mail: research@privatbanka.sk, toth@privatbanka.sk. Web: www.privatbanka.sk

Upozornenie: Vyjadrené názory a pohľady sú stanoviskom autora v čase písania správy. Táto správa vyjadruje len všeobecné stanovisko. Žiadna informácia alebo názor nepredstavuje ponuku na nákup alebo predaj cenného papiera alebo iného finančného nástroja. Správa nie je určená na poskytovanie osobného investičného poradenstva a neberie do úvahy špecifické investičné ciele, finančnú situáciu a osobné záujmy kohokoľvek, kto by mohol túto správu prijať. Hoci sú informácie v správe považované za spoľahlivé, nie je možné zaručiť ich správnosť. Právo meniť akúkoľvek formuláciu kedykoľvek a bez upozornenia vopred je vyhradené. Hodnota cenného papiera alebo iného finančného aktíva a príslušného výnosu môže stúpať alebo klesať a návratnosť investície nie je zaručená. Výkonnosť cenného papiera alebo iného fin. nástroja v minulosti nie je zárukou alebo indikátorom výkonnosti v budúcnosti. Investície na trhoch rýchlo sa rozvíjajúcich krajín sú spravidla kvôli vyššej politickej a ekonomickej nestabilite a nerozvinutému trhu a systému rizikovejšie. Zmeny výmenných kurzov a daňový režim vplyvajú na hodnotu, cenu alebo výnos cenného papiera alebo iného finančného nástroja.